

NO **IDEJAS** LĪDZ
PANĀKUMIEM

NO IDEJAS LĪDZ PANĀKUMIEM

ALTERNATĪVIE FINANSĒJUMA AVOTI

Daiga Auziņa-Melalksne, Jānis Dubrovskis,
Juris Grišins, Mikus Janvars, Mārtiņš Krūtainis,
Jānis Skutelis, Ģirts Tihomirovs, Aiva Viksna

 LIETIŠKĀS
INFORMĀCIJAS
DIENESTS

IZDEVNIECĪBA

Rīga, 2009

UDK 005:336

No 001

No idejas līdz panākumiem. Alternatīvie finansējuma avoti
Daiga Auziņa-Melalksne, Jānis Dubrovskis, Juris Grišins, Mikus
Janvars, Mārtiņš Krūtainis, Jānis Skutelis, Ģirts Tihomirops,
Aiva Viksna

© SIA «Lietišķās informācijas dienests», 2009

Visas tiesības aizsargātas. Aizliegts jebkādu grāmatas daļu reproducēt jebkādā formā un veidā bez rakstiskas autortiesību turētāja atļaujas.

Zinātniskā redaktore: *Dr.oec.* Vita Zariņa

Korektore: Agrita Grīnvalde

Maketētājs: Artūrs Maurāns

Vāka noformējums: Artūrs Maurāns

Fotogrāfs: Aivars Siliņš

Grāmatu nodaļas vadītāja: Rita Baroniņa

Iespiests tipogrāfijā SIA «Informatīvā biznesa centrs»

Izdevējs: SIA «Lietišķās informācijas dienests»

Adrese: Graudu ielā 68, Rīgā, LV-1058

Tālrunis 67606110

Fakss 67606120

www.lid.lv

ISBN 978-9984-826-33-2

SATURS

PRIEKŠVārds	13
1. NODAĻA: FINANSĒJUMA VEIDI	15
DAIGA AUZIŅA-MELALKSNE	
IEVADS	16
AR KO SĀKT?	18
PERSONĪGIE RESURSI	20
PAŠU KAPITĀLS UN AIZŅEMTAIS KAPITĀLS	24
STRATĒGIJA FINANSĒJUMA PIESAISTEI	25
LITERATŪRAS SARAKSTS	27

2. NODAĻA: PRIVĀTIE INVESTORI – NOZĪMĪGĀKAIS UZŅĒMĒJDARBĪBAS SĀKUMA FINANSĒJUMA AVOTS29

AIVA VĪKSNA

IEVADS30

PRIVĀTĀ INVESTORA JEB BIZNESA EŅĢEĻA DEFINĪCIJA. . . 31

CITAS PRIVĀTO INVESTORU DEFINĪCIJAS.32

PIEMĒRS: INTERNETA LIELVEIKALS XNET PIESAISTA INVESTORU
TEHNOLOĢIJĀM

PRIVĀTO INVESTORU DAŽĀDĀ MOTIVĀCIJA38

PRIVĀTO INVESTORU ATŠĶIRĪBA NO RISKĀ
KAPITĀLISTIEM40

INOVĀCIJAS UN NELINEĀRS VĒRTĪBAS PIEAUGUMS.
BET NE TIKAI42

PIEMĒRS: SIA KONTU BIRŽA – INVESTORI-PARTNERI, KURUS VIENO
VĒRTĪBAS

PRIVĀTO INVESTORU MOTIVĀCIJA PĒTĪJUMOS.47

PIEMĒRS: SIA I-WORK LATVIA PIESAISTA INVESTORU KAPITĀLA DAĻU
ATPIRKŠANAI

PRIVĀTO INVESTORU VEIDI.51

PRIVĀTO INVESTORU PRIEKŠROCĪBAS.	51
PRIVĀTO INVESTORU TRŪKUMI.	53
KĀ PRIVĀTAIS INVESTORS ATROD UN ATSIJĀ PROJEKTUS, KUROS INVESTĒT?	53
TIPISKĀKĀS KĻŪDAS, KAS IZRAISA INVESTORA NORAIĀJĀJUMU	
RĪCĪBAS ALGORITMS	56
JĀUTĀJUMI, KO VĒRTS SEV UZDOT, JO TOS UZDOS PRIVĀTAIS INVESTORS LĪGUMS AR PRIVĀTO INVESTORU KĀDS IR LABS BIZNESĀ PLĀNS? PADZIĻINĀTĀ IZPĒTE (<i>DUE DILIGENCE</i>) SĀDARBĪBAS PERIODS PRIVĀTAIS INVESTORS KOMANDĀ	
KO DARĪT, JA SAŅEMTS PRIVĀTĀ INVESTORA ATTEIKUMS?	60
KOPSAVILKUMS.	62
LITERĀTŪRAS SARAKSTS	64
3. NODĀĻĀ: PRIVĀTĀ KĀPĪTĀLA FONDI	65
JURIS GRĪŠĪNS, MIKUS JĀNVARS, JĀNIS SKUTELIS, ĢĪRTS TIHOMIROVS	
IEVĀDS.	66

PRIVĀTĀ KAPITĀLA NOZARES ATTĪSTĪBA LATVIJĀ UN PASAULĒ66
RISKA KAPITĀLS	
IZPIRKŠANAS DARĪJUMU UN IZAUGSMES KAPITĀLA FONDI	
PAKĀRTOTIE KREDĪTI (<i>MEZZANINE</i>)	
FONDA IZVEIDE73
PRIVĀTĀ KAPITĀLA VEIDU APSKATS76
RISKA KAPITĀLS	
PIEMĒRS: RISKA KAPITĀLA INVESTĪCIJA	
IZAUGSMES KAPITĀLS	
PIEMĒRS: AGRĪNAS IZAUGSMES STADIJAS INVESTĪCIJA	
PIEMĒRS: VĒLAS IZAUGSMES STADIJAS INVESTĪCIJA	
IZPIRKŠANAS DARĪJUMI	
PIEMĒRS: VADĪBAS VEIKTA IZPIRKŠANA	
PIEMĒRS: KREDITĒTS IZPIRKŠANAS DARĪJUMS	
PAKĀRTOTIE KREDĪTI	
PIEMĒRS: KREDITĒTS IZPIRKŠANAS DARĪJUMS, IZMANTOJOT PAKĀRTOTĀ KREDĪTA FINANSĒJUMU	
PRIVĀTĀ KAPITĀLA FONDA PIESAISTE86
KĀDAS IR PRIVĀTĀ KAPITĀLA PRIEKŠROCĪBAS	
SVARĪGĀKIE KRITĒRIJI	
BŪTISKĀKIE ASPEKTI INVESTĪCIJU DARĪJUMOS	
PAPILDU ASPEKTI RISKA KAPITĀLA DARĪJUMOS	
PAPILDU ASPEKTI IZPIRKŠANAS DARĪJUMOS	
POTENCIĀLIE PRIVĀTĀ KAPITĀLA MĪNUSI: MĪTI UN STEREOTIPI	

DARĪJUMA PROCESA APRAKSTS	97
NOTIKUMI PĒC DARĪJUMA	100
IZIEŠANA NO UZŅĒMUMA	102
PROCESS UN NOSACĪJUMI	
PIRCĒJI	
PIEMĒRS: RISKĀ KAPITĀLA INVESTĪCIJA SIA <i>LIVONIA PRINT</i>	
PIEMĒRS: IZPIRKŠANAS DARĪJUMS <i>DUAL</i> UN <i>TRODEKS</i> (SIA <i>DT MOBILE</i>)	
KOPSAVILKUMS	107
BIEŽĀK PIEĻAUTĀS KĻŪDAS	
IETEIKUMI	109
LITERATŪRAS SARAKSTS.	112
4. NODAĻA: AKCIJU KAPITĀLA PIESAISTE AR PUBLISKĀ	
TIRGUS STARPNIECĪBU	113
MĀRTIŅŠ KRŪTAINIS	
IEVADS	114
PUBLISKĀS EMISIJAS PRIEKŠROCĪBAS UN TRŪKUMI	114
PIEMĒRS: AS <i>SAF TEHNIKA</i>	

SĀKOTNĒJAIS PUBLISKAIS PIEDĀVĀJUMS UN OTRREIZĒJAIS
PUBLISKAIS PIEDĀVĀJUMS. 118

PRIEKŠDARBI

SAGATAVOŠANĀS

IZPILDE

OTRREIZĒJAIS TIRGUS

PIEMĒRS: *ARCO VARA*

KOPSAVILKUMS 139

LITERATŪRAS SARAKSTS. 140

5. NODAĻA: OBLIGĀCIJAS 143

JĀNIS DUBROVSKIS

IEVADS. 144

OBLIGĀCIJU EMISIJA KĀ ALTERNATĪVA BANKAS
AIZŅĒMUMAM 145

PIEMĒRS: AS *TELEKOM BALTIJA*

OBLIGĀCIJU EMISIJAS ORGANIZĒTĀJA LOMA

PIEMĒRS: *STROYRENT* – NAUDU IR IESPĒJAMS PIESAISTĪT PAT TAD,

JĀ UZŅĒMĒJDARBĪBA NOTIEK ĀRVALSTĪS

DEPOZITĀRIJS UN FONDU BIRŽA 154

PIEMĒRS: AS *ELKO GRUPA* – LIELA UZŅĒMUMA SKATĪJUMS

UZŅĒMUMU JURIDISKĀ STRUKTŪRA

KORPORATĪVĀ VADĪBA JEB ATTIEKSME PRET KREDITORIEM

GRĀMATVEDĪBA UN REVĪZIJA

AIZŅĒMUMA NOSACĪJUMI UN IEROBEŽOJUMI (COVENANTS)	159
OBLIGĀCIJU STRUKTŪRA UN RISKĀ PAKĀPES	
OBLIGACIONĀRU PĀRSTĀVĪBA	
PIEMĒRS: AS SMS LAEN – ARĪ JAUNU NOZARU UZŅĒMUMI IR INTERESANTI INVESTORIEM	
NEPIECIEŠAMĀIS LAIKS OBLIGĀCIJU EMISIJAI	
UZŅĒMUMU PĀRŅEMŠANAS DARĪJUMU FINANSĒŠANA	
PIEMĒRS: AS OBER-HAUS MANAGEMENT BUYOUT FINANSĒŠANA	
KOPSAVILKUMS	168
PRAKTISKS OBLIGĀCIJU EMISIJAS RĪCĪBAS PLĀNS	
LITERATŪRAS SARAKSTS	171
PĒCVĀRDS	173
PAR AUTORIEM	175
PAR ATBALSTĪTĀJIEM	181
VĀRDNĪCA	185

PRIEKŠVārds

Kad pietrūkst informācijas, datu, kādas uzziņas vai vienkārši nepieciešams padoms, mēs parasti apjautājamies draugiem, radiem, paziņām, kolēģiem. Ja arī viņi nespēj sniegt padomu, mūsdienu tehnoloģijas ļauj meklēt informāciju lielajā *tīmeklī* – mēs varam *iegūglēt*, cerot atrast to, kas interesē. Un daudreiz tas izdodas.

Bet, ko darīt tad, ja jums ir lieliska biznesa ideja un jūs zināt, ka izdosies, tikai pietrūkst finansējuma realizācijai? Protams, vispirms ejat parasto ceļu – apvaicājaties radiem, draugiem, paziņām. Dažreiz tas arī izdodas – vismaz sākumam. Ko tālāk? Doties uz banku? Daudzi no uzņēmējiem tā arī dara, un... Banka viņiem atsaka. Kāpēc? Gluži vienkārši tāpēc, ka tas nav bankas uzdevums. Bankai, lai tā izsniegtu aizdevumu, nepieciešams finansiāls nodrošinājums, nepieciešams, lai jūs gūtu peļņu, ar ko nomaksāt bankas aizdevuma procentus. Banka neatbalstīs idejas, kuras pelnīs pēc gada, diviem un kurām nepieciešamas lielas investīcijas.

Ko darīt? Var rīkoties kā parasti – meklēt atbildi internetā. Tikai, lai atrastu risinājumu, vajadzēs daudzas stundas pavadīt pie datora, lai atsijātu

graudus no pelavām, vajadzēs deldēt daudzus sliekšņus, pavadīt laiku uzgaidāmajās telpās, saņemt daudzus atteikumus. Tas norūdis jūsu apņēmību, pārliecību par savas idejas pareizību, jūs daudz ko iemācīsieties. Un neatlaidīgākie, sīkstākie arī atradīs ceļu pie investora, finansējumu, kas izdevīgs tieši viņu idejas realizācijai, mērķiem.

Tai pašā laikā Latvijā ir privātpersonas un uzņēmumi – investori, riska kapitāla fondi, privātie investīciju fondi, investīciju bankas –, kas investē biznesa ideju attīstībā, palīdz uzņēmumiem pieaudzēt muskuļus, uzņemt apgriezienus, atrast piemērotāko veidu, kā piešķirtais finansējums izmantojams idejas realizācijai, sniedz vislielāko atdevi. Tikai jāzina, pie kura no viņiem ar konkrēto ideju jāvēršas tieši jums. Tas, ka nav tik viegli atrast pareizo, piemērotāko risinājumu, jo ir maz iespēju par to izlasīt, atrast informāciju internetā, bija pamats šīs grāmatas tapšanai.

Šī ir grāmata, kas domāta visiem, kuriem ir komerciālas idejas, visiem, kuri meklē līdzekļus to īstenošanai. Izdevuma mērķis ir pārskatāmi parādīt iespējamās banku finansējumam alternatīvos finansējuma piesaistes veidus ideju īstenošanai. Ja jums ir lieliska doma, kā sākt vai paplašināt uzņēmējdarbību, pēc šīs grāmatas izlasīšanas jūs, iespējams, to arī realizēsiet. Izdevums palīdzēs jums atrast piemērotāko veidu finansējuma piesaistei, parādīs katra finansējuma veida priekšrocības, prasības, kas jāņem vērā, piesaistot vienu vai otru investoru. Jūs uzzināsiet, no kā vajadzētu izvairīties, atradīsiet ieteikumus, kas tikai palīdzēs ceļā uz pasaules tirgus apgūšanu.

Grāmatas tapšanā piedalījās labākie Latvijas finanšu investori, savas jomas speciālisti, kas palīdzējuši īstenot ne vienu vien sekmīgu ideju komersantiem, kuru uzņēmumus mēs tagad visi pazīstam: AS *Telekom Baltija* (zīmols *Triatel*), AS *Elko Grupa*, SIA *Hanzas Elektronika*, SIA *Livonia print*, SIA *Interinfo* (zīmols *1188*), AS *SAF Tehnika*, SIA *Depo DIY* u.c.